

Bohoslužby v Javorníku 17.zář 2017

Mt 18,21-35

Milé sestry, milí bratři, když našemu synkovi moc nejede oběd nebo večeře, tak se ptá, kolik má ještě sníst lžiček? Vybavuju si, že podobně jsme přemýšleli i my v mladších letech a možná přemýšlíme stále. Počítáme, odhadujeme, kolik toho ještě zbývá z práce, z vyučování, z nějaké cesty. Kolikrát ještě budu muset jít s tím kýblem, než bude všechno hotovo? Kolik usínání a vstávání do prázdnin? Možná je v tom nějaký náznak netrpělivosti, možná také touha po dokončení nějaké činnosti. A možná vysvobození z toho, co člověku není milé, co by rád změnil.

Apoštol Petr možná prožíval něco podobného v otázce odpuštění bratrovi. Ježíš v předcházejícím oddíle mluvil o jednání s bratrem, který zhřešil. Bylo z toho patrné, že takové jednání vyžaduje trpělivost, není možné hned rázně soudit a odsuzovat. A v tom se nejspíš Petrovi, ale i dalším učedníkům může vynořit zádrhel. Má ta trpělivost nějakou hranici? Jak dalece být nad chybami bratří shovívavý? Jistě vícekrát než jednou. Ale stačí třeba třikrát? To občas užíváme u nás. Třikrát to projde, počtvrté už prostě ne. Ovšem Petr ví, že plnost má jiný rozměr a tak se Ježíše ptá, zda je na místě, když odpustí celkem sedmkrát svému bratru, když proti němu hřeší?

V souvislosti s předchozím textem je to opravdu zajímavá otázka. Vždyť tam Ježíš říkal, že má za bratrem zajít a promluvit s ním. Petrova otázka spíš vypadá, že by to ještě nějakou dobu neřešil. To může být chvályhodné. Nedomlouvat bratrovi, ale nechat to být, mávnout nad tím rukou, čekat nejprve na to, až se naplní jistá míra a potom teprve jednat. Jistě to ukazuje na velikou trpělivost a toleranci. Jenže ono odpuštění je něco jiného než neřešení. Když bratr zhřeší, je na místě pomoci mu najít cestu pokání. Ne z toho důvodu, že hřích je třeba trestat. K pokání je bratr veden, aby mohl být hřích odpuštěn. Bohem, ale právě také bližním. A zde je zřejmé, že odpuštění není něco, co přichází hned, co je laciné a má to blíže ke lhovosti než zájmu o problém bratra. Odpuštění navazuje na pokání, na vědomí toho, že se stalo něco špatného a je potřeba to odčinit.

Odpuštění není věc jednoduchá. Mávnutí rukou nad tím, že vše je v pohodě, to nemusí být ještě odpuštění. Ono to kolikrát v tu danou chvíli člověku moc na mysl nepřijde, ale za nějaký čas si vzpomene a začne hřích bratra vytahovat. Začne se jím znovu probírat, bratra tak postaví do situace, že znovu hřeší, znovu musí učinit něco, aby mu bylo odpuštěno. Právě ta snaha řešit s bratrem jeho hřích, mluvit s ním o tom, co se stalo, to je věc, která k procesu odpuštění patří. Jen tímto způsobem se dá později dojít k tomu, že hřích není jen na chvíli zapomenut, ale je skutečně odpuštěn. Není dočasně odvalen jako překážka z cesty od jednoho ke druhému, ale trvale odstraněn někam daleko, aby se nemohl vrátit a znovu mezi člověka a jeho bližního postavit. Když tedy Petr zmiňuje otázku po odpuštění, nejedná se o počet zatnutí zubů nad tím, co se stalo, polknutí toho, co by člověk chtěl učinit. To není odpuštění, protože pocit křivdy ze strany druhého v nás stále nějakým způsobem žije. A tak bychom se mohli také ptát v souvislosti s předchozím příběhem, kolikrát zajít za bratrem jen tak mezi čtyřma očima a jeho hřích znovu probrat a odpustit?

Když člověk něco takového udělá jednou, podruhé, potřetí, dá se to ještě nějak brát. Ale když se taková věc děje skoro pořád, co potom? Otázka po naplnění určité míry je jistě na místě. Možné to známe například ze sousedských vztahů. Kolikrát prominu sousedovi, že mi jeho slepice denně plení záhon? Vydržím to týden? Týden mu budu jen říkat, že si je má lépe ohlídat a pak půjdu volat policii? Kolikrát mám snést špatnou náladu partnera, která mne dohání k šílenství? Kolikrát tolerovat, že přijde domů zcela na mol, že nesplní, co slíbil? Má to svou hranici? Říkáme si, že ano a tak je jen otázka, kde. Je dostatečných Petrových sedm? Vydržím to sedmkrát a pak už přikročím k něčemu tvrdšímu, aby ten druhý poznal, že má míra trpělivosti přetekla?

Z Ježíšovy odpovědi se na první pohled zdá, že míru trochu zvedá. No tak jo, nejen sedmkrát, ale ještě jedenáctkrát vícekrát. Pak už tedy něco dalšího podniknu. Jenže ono to není zvýšení míry na širší mez. Ono se to zvedá na nekonečno. Odpuštění není podmíněno tím, kolikrát se již stalo, pokolikáté se děje. Je podmíněno vztahem ke druhému. Neodpouštím proto, protože mi nic jiného nezbyvá. To se ukazuje v návazném podobenství o nemilosrdném služebníkovi. Míra toho, co mu bylo odpuštěno je velice veliká. Odpustit mu takový dluh se nedá vůbec srovnat s tím, že člověk odpustí sedmkrát či víckrát a pak už se jeho míra naplní. Jak vidíme, on ten král odpouští jen jednou. Podruhé už ne. Tím spíš ukazuje, že nejde opravdu o počet, ale o důvod, proč tomu druhému odpustit.

Když se podíváme na toho krále, vidíme, že měl před očima situaci dlužníka. Když bude muset dluh splatit, když mu nebude odpuštěno, tak ho to zničí. Za jeho dluh budou pykat i jiní, rodina má být také prodána do otroctví. A to přece nejde. Proč má za chybu jednoho platit několik dalších? Tento příběh také ukazuje, že neodpuštění by stejně nic neřešilo. Škodu by ani prodej

celého širokého příbuzenstva nedokázal nahradit. Co by navíc udělal trest s tím člověkem? Změnil by ho nějak? Jistě, dá se například počítat s tím, že vysoký trest může do budoucna odradit od páčání takového činu. Ale ne vždy. A to je právě problém. On si příště může dát pozor, aby páchal zlo opatrněji, aby se na to tak rychle nepřišlo. Vymáhat dluh, pořádně mu to spočítat vyřeší jen jednu věc. Král bude sám u sebe spokojen, že si ohlídal to svoje, že se nenechal jen tak okrást, nenechal tím služebníkem udělat ze sebe blbce. To je ale veškerý zisk z celého tohoto podniku. Cítí jistě zadostiučinění, ale jinak se nic nenapraví. Ba naopak, ještě to může další bolest působit.

Jistě známe jeden příběh, kdy trpělivost Boží už přetekla. Pohled na zlo překonal jistou míru a Bůh konal. Poslal potopu, aby se hřích ze světa smyl. Jak to dopadlo? Hřích zůstal. Trest byl jasný a bázeň budící pro mnoho dalších generací. Ale stejně to nestačilo, aby lidé už víc nehřešili. Hřích se dál rozmáhal světem, dál přicházely pohromy a dál se od něj člověk nedokázal odtrhnout. Zásadní změna se stala až s příchodem Ježíšovým a zvěstováním odpuštění z pouhé Boží milosti. Odpuštění přináší jiný pohled na problematiku hříchu a postavení člověka. Ježíš bere na sebe lidský hřích. Bůh tak přijímá bolest, kterou hřích přináší, když na kříži umírá jeho jednorozený Syn. To znamená, že sám na sebe bere to špatné, které plyne ze zlého jednání člověka. Tímto způsobem je člověk vykoupen. Odpuštění vin, hříchů se neděje jako nutnost daná nějakým vnějším řádem, ale jako krok Boží lásky k člověku. Záleží mu na nás, proto nám odpouští. A to je něco, co se přenáší i do příběhů, které jsme četli. Základem odpuštění je i to, že škodu bere člověk na sebe. Újmu nepočítá druhému, ale sám ji pro druhého přijímá. Tím mu prokazuje náklonnost, tím je mu také svědkem Boží lásky.

Vzít na sebe odpuštění v takovémto rozsahu jistě vyvolává znovu otázku míry. Opravdu zde žádná míra není? Cožpak je přípustné, aby ten druhý odpuštění zneužíval a stále hřešil? Ono jsou zde dvě důležité věci, které mohou být odpovědí na tuto otázku. První z nich je přítomnost pokání. Odpuštění není prázdný úkon, ale reakce na pokání, touhu po nápravě. To je něco jiného než povrchní omluva a následný výsměch, že to pro mne nic neznamená. Nezapomínejme, že má-li druhého něco změnit, pak je to právě ono odpouštění, vztah vstřícnosti a milosti. Druhou věcí v této otázce je pohled sám na sebe. On člověk rád stojí v roli soudce. Ale zapomíná, že sám je také souzen. Zapomíná, jak tuto situaci chce vidět jako ten souzený. I v tom se projevuje upřímnost jeho jednání. Vůči bratru jsme jako ten král, který vidí touhu po odpuštění a tak se smilovává. Ale vůči králi jsme jako ten bratr, který hřeší a prosí, aby mu bylo odpuštěno. Slibuje nápravu. A právě v tomto bodě se příběh láme. Jak naloží člověk s milostí, kterou poznal? Jak se tato milost projeví ve vztahu k druhým lidem?

Hřích je poražen Boží láskou, je odpuštěn láskou k bližnímu. Láska se nesnese se sobectvím. To vidíme na jednání služebníka, kterému bylo tolik odpuštěno. Lásku přijal, ale zůstal sobecký. Když se setkal s tím, který mu nedlužil zdaleka tolik, co on svému králi, začal se dluhu domáhat. Myslel jen na sebe, na urovnání své situace. Proto je mu nakonec odpuštění krále na nic.

Propadá vězení, musí přijmout trest. Nad tím se tedy můžeme zamyslet, když přemýšlíme, kolikrát máme odpustit svému bratrovi, své sestře, kolikrát máme odpustit těm, kteří se proti nám provinili. Vzpomeňme si, kolikrát Bůh odpustil nám, kolikrát jsme slíbili věrnost a poslušnost jeho slovu a sami ji nedokázali dostát. Kolikrát jsme nejen činy, ale ve svém srdci dali místo lásky k bližnímu průchod svému sobectví, kolikrát jsme mysleli spíš na sebe než potřebné kolem nás. A přesně tolikrát máme svému bližnímu také odpustit.

Pane Ježíši, našli jsme v tobě svůj pokoj, odpuštění našich vin. Našli jsme v tobě lásku, která nepočítá křivdy, ale vede k životu právě skrze odpuštění. Proto tě prosíme, dej nám ať také my dokážeme se stejnou láskou odpouštět našim bližním.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }